

NOTAT 2023-04

Education at a Glance 2023

OECD offentliggjorde den 12. september 2023 rapporten 'Education at a Glance 2023', der giver et statistisk og komparativt indblik på forskellige aspekter af uddannelse verden over. Årets fokus er 'erhvervsuddannelser/ VET', som der også kan læses mere om i OECD's spotlightrapport. Dette notat har til formål at give et overblik over rammesætningen for rapporten, samt et overblik over rapportens indhold. Notatet har ikke til formål at gå i dybden med de konkrete data og resultater.

Overblik over årets Education at a Glance

Ifølge OECD kan rapportens resultater bruges til at skabe uddannelsespolitik på et oplyst grundlag. Education at a Glance er tiltænkt som et redskab, for politikere, embedsmænd, praktikere, mf. til at sammenligne uddannelsessystemer på tværs af landegrænser. Målet med rapporten er ikke at bedømme hvilke uddannelsessystemer der er "bedst" eller "værst", men at give en indsigt i, hvilke muligheder der er i opbygningen af et uddannelsessystem.

Fokus i dette års Education at a Glance rapport har, udover erhvervsuddannelser, været:

- A) [Betydningen af læring](#)
- B) [Alder og uddannelse](#)
- C) [Finansielle ressourcer](#)
- D) [Elevernes tid i skolen](#)

Kapitel A sætter fokus på OECD-landenes uddannelsessammensætning (s. 38-54) og hvilken betydning dette har for borgernes tilknytning til arbejdsmarkedet (s. 73-89) og løn (s. 89-107). Fokus rettes mod erhvervsuddannelser, med henblik på både internationale sammenligninger af erhvervsuddannelsesmuligheder samt nationale sammenligninger af løn og arbejdsløshedsrater, baseret på borgernes uddannelsesniveau, enten på tertiært niveau, sekundært niveau eller erhvervsuddannelsesniveau.

Kapitel B undersøger hvem der deltager i uddannelse. Dette gøres blandt andet ved at se på aldersfordelingen af eleverne på erhvervsuddannelserne (s. 143-153). Derudover bliver der sat fokus på hvorvidt en erhvervsuddannelse sikrer adgang til ISCED-niveau 4 eller højere og hvordan sammensætningen er i forhold til praktik (s. 153-158). Lidt udenfor det overordnede tema i kapitel B, bliver daginstitutioner og vuggestuer også undersøgt. Her er fokus på alderen af børnene, normeringen og hvordan sammensætningen af personalet er både i forhold til køn og uddannelsesniveau (s. 166-182).

Kapitel C fokuserer på finansieringen af uddannelse ved at måle, hvor meget der investeres pr. elev. Der foretages en sammenligning af udgifter til gymnasie- og erhvervsuddannelserne mellem OECD-landene. Det fremgår, at Danmarks udgifter ligger under både EU- og OECD-gennemsnittet på dette område (se figur C1.1 på side 264). Derudover belyses udgifterne pr. elev ud fra uddannelsesniveau (s. 268-288), samt statens udgifter til de forskellige uddannelsesniveauer (s. 315-324). Til sidst i

kapitlet bliver der undersøgt, hvilke faktorer der har indflydelse på lønnen for lærere i grundskolen, dette punkt er uddybet yderligere i dette notat under *Danmark i Education at a Glance*.

Kapitel D af årets rapport er fokus særligt på elevernes skoletid, herunder både varigheden af deres skoledage og hvilke fag, de deltager i. Når det kommer til den tid, som eleverne tilbringer i skolen, kan vi i figur D1.1 (s. 353) se, at danske elever tilbringer den næsthøjeste tid i skolen blandt OECD-landene. Kun Australien overgår Danmark på dette område. Dette skyldes de lange skoledage samt den korte ferieperiode i den danske grundskole. I figur D1.2 (s. 356) fremgår det, at kun skolerne i Tyskland og Schweiz har kortere skolelukninger end de danske. Resten af kapitlet uddyber sammensætningen af fagene i grundskolerne i OECD-landene (s. 359-364).

Reaktion fra The Trade Union Advisory Committee (TUAC) to the OECD

Erhvervsuddannelserne: At øge adgangen til erhvervsuddannelserne vil være afgørende for at sikre, at flere unge mennesker kan imødekomme de stigende krav til en kvalificeret arbejdskraft der er udløst af den grønne og digitale omstilling. OECD opfordrer til, at erhvervsuddannelser skal anses som værende lige så værdifulde som de akademiske uddannelser, hvilket indebærer at forbedre kvaliteten og opfattelsen af erhvervsuddannelserne.

Lærerprofessionen:

- Et højere uddannelsesniveau er forbundet med højere beskæftigelse.
- Landene bør øge mulighederne for karriereudvikling og efteruddannelse af undervisere på alle uddannelsesniveauer.
- Reducere lærernes administrative arbejdsbyrde.
- Forbedre lærerens offentlige image.
- Og øge lønnen for at tiltrække højt kvalificeret personale.

TUACs generalsekretær Veronica Nilsson slutter af med et opråb til OECD-landenes uddannelses- og beskæftigelsesministre om at handle efter OECDs anbefalinger.

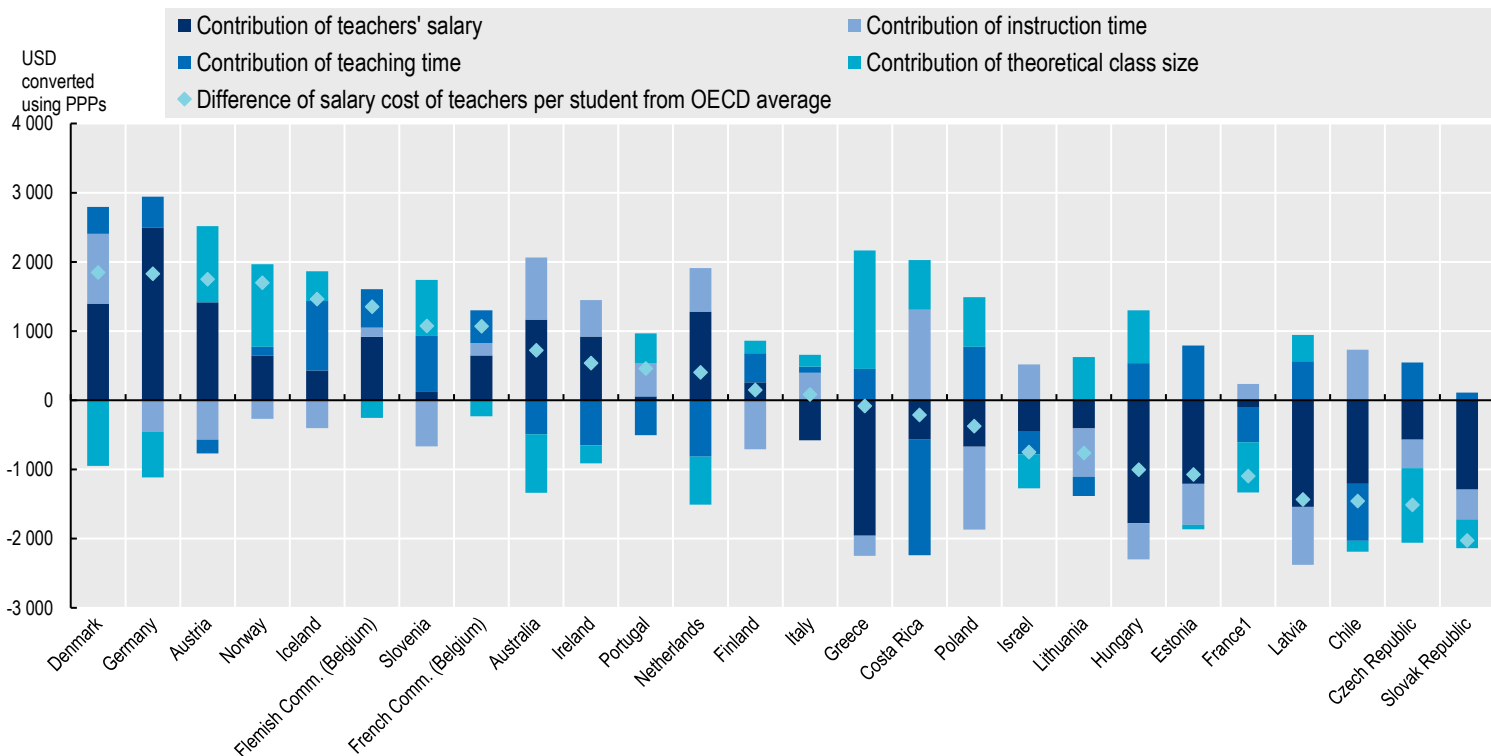
Metodiske overvejelser

Inden man læser *Education at a Glance*, anbefales det at orientere sig i læsevejledningen (s. 11-21). Her fremgår det at OECD hvert år forsøger at forbedre rapportens metode, for at skabe det bedste resultat. Dette gør at en sammenligning over tid frarådes (s. 15). Når der sammenlignes landene i mellem, skal man være opmærksom på nationale faktorer som BNP, befolkningstæthed, opgørelsesmetoder og skolestruktur (ibid.).

Derudover er det ikke OECD der står for den primære indsamling af data, men nationale institutioner, de nationale data bliver dog suppleret af OECD data såsom PISA, PIIAC og TALIS. Dette gør at kvaliteten af data varierer. Både indsamling og opgørelse er op til de nationale institutioner, en generel fejlkilde er derfor at nationer med mindre veludviklede eller flere nationale datainstitutioner, har sværere ved at give et retvisende billede af deres nationale uddannelsesstilstand. Det anslås at *Education at a Glance* bygger på mere end 75.000 separate informationer.

Danmark i Education at a Glance

OECD's uddannelsesdirektør Andreas Schleicher lagde, i sin presentation af Education at a Glance 2023, især vægt på figur C7.2:

Figuren viser OECD-landenes lærerudgifter til undervisning pr. elev i 0.-6. klasse. Referencepunkt på y-aksen er OECD-gennemsnittet. Figuren tager udgangspunkt i, at fire variable bestemmer udgifterne til undervisning pr. elev: 1) 0.-6. klasse læreres lønninger 2) 0.-6. klasse læreres undervisningstid 3) elevs instruktionstid 4) teoretisk klassestørrelse¹. Som det kan ses på figuren, har Danmark generelt set de største lærerudgifter pr. elev – tæt forfulgt af Tyskland. Figuren gør det muligt at se, *hvilke* faktorer, der bidrager til udgifterne. For Danmarks vedkommende kan det ses (i forhold til OECD-gennemsnittet), at høje lærerlønninger, 0.-6. klasse læreres forholdsvist korte undervisningstid samt danske elevers lange skoledage bidrager til, at lærerudgifterne pr. elev er højere i Danmark sammenlignet med OECD-gennemsnittet. De forholdsvist store klassestørrelser i Danmark bidrager på den anden side til at bringe lærerudgifterne pr. elev ned sammenlignet med OECD-gennemsnittet.

Figuren gør det dermed muligt f.eks. at sammenligne, hvordan lande, der bruger ca. lige mange midler på lærere, prioriterer den samme mængde penge forskelligt. Til præsentationen af EAG teasede Andreas Schleicher – uddannelsesdirektør i OECD – for, at PISA 2022, der bliver præsenteret i december, viser, at det *ikke* er mindre klassestørrelser, men derimod bedre lærere, man skal investere i, hvis man vil have kvalitet i uddannelse.

¹ Jf. annex punkt 2.

Figuren er blevet til på baggrund af en matematisk formel, der udregner, hvor meget hver af de fire variable bidrager til lærerudgifter til undervisning pr. elev. Som det fremgår af Annex punkt 3 kan lærerudgifter til undervisning pr. elev i sidste ende udregnes mere simpelt, ved at tage en lærerløn og dividere med antallet af elever pr. lærer. OECD har valgt den lidt længere formel, for at anskueliggøre, hvordan OECD-landenes prioriterer uddannelsesressourcer.

OECD fremfører dog, at man i sammenligningen mellem lande metodisk også skal have for øje, at lærerudgifter pr. elev er positivt korreleret med overordnet velstandsniveau (se også de metodiske overvejelser på s. 335). F.eks. viser OECD i en sammenligning mellem Nederlandene og Costa Rica, at Nederlandene med en 0.-6. klasse lærerløn på 4.015 USD pr. år er over OECD-gennemsnittet, men hvis dette opgøres ud fra BNP pr. indbygger, så udgør det kun 6,3%, hvorimod Costa Rica med deres lærerløninger på 3.400 USD pr. år er et stykke under OECD-gennemsnittet, men hvis det opgøres ud fra BNP pr. indbygger, så udgør det hele 15% af BNP pr. indbygger. OECD fremfører i den sammenhæng, at Danmarks placering som nummer et i lærerudgifter pr. elev, falder til en niende plads, hvis man opgør det ud fra BNP pr. indbygger (s. 333-334). Danmark er, med et indekstal på 97², det OECD-land hvor 0.-6. klasse lærernes realløn er faldet mest mellem 2015 og 2021 ([Table C7.4](#)).

Nyttige links

- OECD's hovedside til Education at a Glance kan findes [her](#).
- Rapporten 'Education at a Glance 2023' kan findes [her](#).
- Årets spotlight handler om erhvervsuddannelser/VET, spotlightrapporten kan læses [her](#).
- Den metodiske baggrund for Education at a Glance 2023 kan findes i publikationen- 'OECD Handbook for Internationally Comparative Education Statistics 2018 - Concepts, Standards, Definitions and Classifications', publikationen kan findes [her](#).
- Alt data kan tilgås i OECD's data bibliotek, som kan findes [her](#).
- Metodiske overvejelser kan findes [her](#).
- Landeark for Danmark kan findes [her](#).
- De vigtigste tal for Danmark kan findes [her](#).
- TUAC [her](#).
- Post-produktions ændringer kan findes [her](#).

VET

På tværs af OECD-landene går 44 % af alle elever på ungdomsuddannelser på erhvervsuddannelse, men alligevel er der en tendens til, at erhvervsuddannelser i høj grad bliver set som en sidste udvej – et faktum, der bl.a. bliver reflekteret i, at socioøkonomisk svagere elever søger mod erhvervsuddannelser, fordi der i mange lande er lave eller ikkeeksisterende adgangskrav for at blive optaget. Bl.a. af den grund – og fordi der i OECD er stigende efterspørgsel på faglært arbejdskraft – er temavalget for EAG's særlige *spotlight report* i år faldet på VET-uddannelser.

Spotlight-rapporten sammenligner, hvilken rolle erhvervsuddannelser spiller i uddannelsessystemerne i OECD-landene. Fælles er, at de fleste lande – Danmark inklusiv – tilbyder VET-uddannelse på ISCED 3 niveau, dvs. som ungdomsuddannelse. Omkring 1/3 af alle 25-34-årige i OECD-landene har en erhvervsuddannelse som højest opnåede uddannelse – mens tallet i Danmark er 24 %.

² Målt fra 2015 til 2021, hvor 2015 er lig indekstal 100.

Rapportens arbejde med erhvervsuddannelser centrerer sig bl.a. om nedenstående typologi, der sammenligner OECD-landenes erhvervsuddannelsessystemer på basis af kriterier såsom antal studerende, brugen af arbejdsbaseret læring, samt erhvervsuddannelsernes struktur. Som det kan ses, grupperes Danmark sammen med lande som Island, Japan og Spanien, idet en forholdsvis lille del af danske studerende er i gang med en erhvervsuddannelse, og at erhvervsuddannelserne i Danmark udbydes som flere forskellige uddannelser med forskellige adgangsgange.

Table 1 • Approaches to VET provision in initial upper secondary education (2021)

Approach to VET at upper secondary level (ISCED 3)	Share of VET students at upper secondary level (ISCED 3)		
	Small	Medium	Large
No (or limited) VET in upper secondary initial education	Australia, Ireland, New Zealand (limited VET at ISCED 3), Canada ¹ , United States (no differentiated VET at ISCED 3)	United Kingdom	n.a.
One vocational track (one access arrangement)	Korea, Lithuania	Chile, Colombia, Costa Rica, Estonia, Finland, Latvia, Norway, Portugal, Sweden, Türkiye	
Multiple vocational tracks (multiple access arrangements)	Brazil, Denmark, Iceland, Japan, Spain	Bulgaria, France, Germany, Greece, Israel, Mexico	Austria ² , Belgium, Czech Republic, Croatia, Hungary, Italy, Luxembourg, Netherlands, Poland, Romania, Slovak Republic, Slovenia, Switzerland.

En af de områder, hvor Danmark fremhæves, er spørgsmålet om arbejdsbaseret læring, som fremhæves som en måde at lette overgangen fra studie til arbejdsmarked, og som samtidig sikrer *up to date* viden. Her er Danmark sammen med Ungarn, Letland og Irland blandt de lande, hvor 100 % af de studerende kommer i praktik.

Derudover adresserer rapporten emner såsom beskæftigelsesmuligheder for erhvervsuddannede; muligheden for at læse videre efter at have taget en erhvervsuddannelse; samt vilkårene for lærere på erhvervsskoler. Vedrørende den sidste pointe fremhæves det bl.a., at lærere på erhvervsuddannelserne bliver ældre og ældre – og lærere på erhvervsuddannelserne i Danmark er ældre end OECD-gennemsnittet. Rapporten henviser desuden til, at i lyset af den teknologiske udvikling er det blevet en prioritet i mange lande at efteruddanne lærere på erhvervsuddannelserne for at sikre, at de er i stand til at give relevant undervisning.

Annex

- De fire parametre i SCS er alle omregnet til USD ved at se på hvor stor en andel lærerlønen pr. elev i 0.-6. klasse udgør ift. OECD-gennemsnittet
 Lærerløen pr. elev ift. OECD-gennemsnittet kan nu findes ved at lægge alle fire parametre sammen, dette er gjort ud fra en ikke opgivet metode, der bygger på et canadisk studie fra 2003 (Rapporten kan findes [her](#)). Det canadiske studie bygger på en UNESCO/ILO-undersøgelse af alle OECD-lande fra 2002 (Rapporten kan findes [her](#)).
 Lærerløen pr. elev ift. OECD-gennemsnittet kan dog også findes ved at finde differencen mellem OECD-landets "Salary cost of teachers per student" (SCS) og OECD-gennemsnittet for SCS.

OECD har valgt at udregne SCS ud fra følgende formel:

$$SCS = Teacher\ salary * Instruction\ time * \frac{1}{Teaching\ time} * \frac{1}{Theoretical\ class\ size}$$

- Hvor "Theoretical class size" udregnes som

$$Theoretical\ class\ size = \frac{Instruction\ time}{Teaching\ time} * \frac{Students}{Teachers}$$

- Hvis vi kalder $\frac{Students}{Teachers}$ for "Student to teaching staff ratio", kan vi med lidt omskrivning få at:

$$SCS = \frac{Teacher\ salary * Instruction\ time}{Teaching\ time * \frac{Instruction\ time}{Teaching\ time} * Student\ to\ teaching\ staff\ ratio}$$

$$\rightarrow \frac{Teacher\ salary * Instruction\ time}{Instruction\ time * Student\ to\ teaching\ staff\ ratio}$$

$$\rightarrow \frac{Teacher\ salary}{Student\ to\ teaching\ staff\ ratio}$$

$$SCS = \frac{Teacher\ salary}{Student\ to\ teaching\ staff\ ratio}$$